

Toestemming en weigering van de bloedproef in verkeerszaken

Raphaël Verstraeten

INLEIDING

1. "De laksheid van de publieke opinie tegenover het bloedbad op onze wegen is een schandaal dat men niet genoeg kan aanklagen." De Franse filosoof Gabriël Marcel illustreert hiermee duidelijk de nog steeds tekortschietende mentaliteit van de bevolking i.v.m. de gevaren van alcohol in het verkeer. Dronkenschap aan het stuur bestaat reeds zolang er auto's zijn. Weliswaar kwam men vrij vlug tot een bestrafing, maar de massale toename van het verkeer toonde in een minimum van tijd de ontoereikendheid van de toenmalige reglementering aan. De statistieken over ongevallen veroorzaakt door dronkenschap moeten immers met een korreltje zout genomen worden. In 1956 werd een officieel cijfer van 8 % opgetekend, maar het feit dat de rijkswacht in vele gevallen slechts ter plaatse komt als de betrokkene reeds naar het ziekenhuis is, leidde tot een grote discrepantie tussen de genoemde 8 % en de realiteit op de operatietafel, waar 45 à 50 % van de opgenomenen onder invloed bleken te zijn.

2. In 1958 ging men over tot de invoering van het zogenaamde "promillemisdrif" en van de bloedproef. Deze bezorgdheid in verkeerszaken determineerde echter ook de evolutie in de strafvordering, waar de procureur des Konings bij betrapting op heterdaad eveneens de bloedproef kan gaan aanwenden bij het onderzoek naar andere misdrijven (1). Specificiteit en autonomie van de strafvordering wijzen dus geenszins op isolatie, hetgeen duidelijk aangetoond wordt door deze interferentie van nieuwe onderzoekstechnieken. Hier wordt echter verder niet op ingegaan, ook omdat van deze bevoegdheid niet veel gebruik wordt gemaakt. Het terrein bij uitstek van de bloedproef is inderdaad het verkeer.

(1) Art. 44bis Sv., ingevoerd W. 15 april 1958, B.S., 25 april 1958.

HOOFDSTUK I.

OVERZICHT VAN WETGEVING

§ 1. Vóór de Wet van 15 april 1958.

3. Enkel de dronkenschap aan het stuur werd gesanctioneerd door de Besluitwet van 14 november 1939 (2). Er was geen wettelijke regeling van de bloedproef, die in praktijk echter wel plaatsvond. Volgens de Memorie van Toelichting bij de Wet van 15 april 1958 was ze zelfs ruim verspreid en bestond er weinig tegenkating, omdat de ingreep te miniem is opdat het een aanslag op de menselijke waardigheid zou uitmaken (3). Ook in de rechtsleer was er sprake over. TUMELAIRE stelde het probleem voor het eerst als een belangenconflict tussen collectiviteit en individu, dat volgens de auteur door de rechter moet worden opgelost. Tegenover Ex-Procureur Generaal Cornil ("Les règles de procédure pénale et notamment celles qui régissent les expertises ne sont plus aujourd'hui tracés dans des textes légaux, mais se perdent dans la broussaille de la pratique") stelde hij de toen prevalerende opvatting dat in de heersende stand van zaken, zonder enige bepaling daaromtrent, een bloedproef tegen de zin van de betrokkene onmogelijk was (4). Voor alles een probleem van tekst dus!

§ 2. De Wet van 15 april 1958 (4bis.)

4. De noodzaak was evident: het schrijnend gebrek aan een efficiënte betugeling van alcohol op de weg. Eerst en vooral wordt het intoxicatie- of promillemisdrif ingevoerd (5). Naast dronkenschap aan het stuur wordt nu ook het rijden met een alcoholgehalte in het bloed dat hoger ligt dan 1,5g/l, als feitelijk gegeven op zichzelf strafbaar. Daarnaast wordt de bloedproef ingesteld als determinator (6). Zij is echter enkel mogelijk wanneer bij een verkeersongeval in hoofde van de vermoedelijke dader of van het slachtoffer indiciën bestaan van alcoholintoxicatie of van dronkenschap, en zij moet door een geneesheer worden uitgevoerd. Het opleggen van de proef is facultatief.

5. De weigering van de bloedproef is een strafbaar feit, wanneer zij zonder wettige reden geschiedt, en wordt gestraft met dezelfde straffen als het intoxicatiemisdrif zelf: gevangenisstraf van 8 dagen tot één

(2) Besl. W. 14 november 1939, *B.S.*, 18 november 1939.

(3) Memorie van Toelichting, *Parl. St. Kamer*, 1955-56, nr. 397-1.

(4) TUMELAIRE, L., "Première conférence internationale de Stockholm sur l'alcool et la circulation routière," *R.D.P.*, 1951-52, 373-391.

(4bis) *B.S.*, 25 april 1958.

(5) Art. 3 van de W. 15 april 1958, dat art. 2 van de W. 1 augustus 1899 vervangt.

(6) Art. 4 W. 15 april 1958, dat art. 4bis en 4ter invoert in de W. 1 aug. 1899.

maand, en/of een geldboete van 26 frank tot 100 frank. Ook kan een verval van het recht tot sturen uitgesproken worden. Dit alles brengt sommigen ertoe de weigering te beschouwen als een bekentenis (7). Een volledige assimilatie van deze beide misdrijven gaat echter niet op, vermits het bij de weigering eerder gaat om een bestraffing van het zich niet onderwerpen aan bepaalde tuchtregels die voor elke bestuurder gelden. De weigering kan ook op geheel andere motieven steunen, b.v. de persoonlijke vrijheid, dan op angst voor ontdekking.

In de Voorbereidende Werken wordt elk beroep op fysieke dwang expliciet uitgesloten als een aanslag op de menselijke waardigheid (8), of op de vrijheid van de persoon, vastgelegd in art. 7 G.W. (9). Hierover bestaat dan ook de grootste unanimititeit in rechtsleer en rechtspraak. De bepaling van de modaliteiten van de bloedproef werd aan de Koning overgelaten. Het K.B. van 10 juni 1959 bevat de grote uitvoeringslijnen (11).

§3. Wet van 11 juli 1967.

6. De straffen voor het intoxicatiemisdrijf en voor de weigering van de bloedproef worden verzwaard: gevangenisstraf van 15 dagen tot drie maanden en/of een geldboete van 100 frank tot 1000 frank (12). Het ernstige tekort dat de proef slechts kon gebeuren nadat het onheil reeds geschied was, nl. na ongeval, wordt uit de wereld geholpen. De ademtest wordt ingevoerd en de voorwaarden voor bloedafname worden gewijzigd (13):

- 1) tekens van dronkenschap of intoxicatie,
- 2) (indien mogelijk) een ademtest en een resultaat dat een gehalte aangeeft boven 0,8 g/l,
- 3) vermoedelijke dader of veroorzaker van een ongeval, ook al is hij het slachtoffer,
In dit geval *moet* de bloedproef opgelegd worden.
- 4) eenieder die een voertuig op de openbare weg bestuurt of die aanstalten maakt om het te besturen.
In dit geval *mag* de bloedproef opgelegd worden (14).

(7) CORNIL, L., en WERY, J.M., "L'intoxication alcoolique du conducteur", *R.D.P.*, 1967-68, (293), 296.

(8) M.v.T., *Parl. St. Kamer*, 1955-56, nr. 397-1.

Verslag Com. v. Just., *Parl. St. Senaat*, 1957-58, nr. 245.

(9) Advies R.v.S. *Parl. St. Kamer*, 1955-56, nr. 397-1.

(10) HESSE, G., *Die Alcoholbedingte Fahrunsicherheit*", Berlin, 1959.

(11) K.B. 10 juni 1959 betreffende de bloedproef tot bepaling van het alcoholgehalte, *B.S.*, 26 juni 1959.

(11bis) *B.S.*, 3 augustus 1967.

(12) Art. 1a W.11 juli 1967, dat art. 2-3 W. 1 augustus 1899 vervangt.

(13) Art. 1f, §1 en 5 W. 11 juli 1967, dat art. 4bis W. 1 augustus 1899 vervangt.

(14) Het risico van subjectiviteit blijft aldus bestaan.

§ 4. Wet van 9 juni 1975. (11 bis)

7. Het strafbaar alcoholgehalte in het bloed wordt verlaagd van 1,5 g/l tot 0,8 g/l (15). De bloedproef wordt nu afgenomen :

- 1) ingeval de ademtest doet vermoeden dat het alcoholgehalte van het bloed hoger ligt dan 0,8 g/l;
- 2) in geval van weigering van de ademtest ;
- 3) ingeval de ademtest niet kan worden verricht en betrokkene tekens van dronkenschap of alcoholintoxicatie vertoont ;
- 4) ingeval de dader van het ongeval in "kennelijke" staat van dronkenschap verkeert, of "duidelijke" tekens van alcoholintoxicatie vertoont, ook al is de ademtest negatief. (16)

In deze gevallen *moet* de proef worden opgelegd. Het discretionair beoordelingsrecht van de ambtenaar of hij al dan niet een geneesheer opvoerd is dus totaal opgeheven. Aldus werd een ernstige leemte aangevuld.

HOOFDSTUK II.

BESPREKING

8. De bloedproef, die aanvankelijk slechts schoorvoetend werd toegelaten, heeft gestadig zijn toepassingsveld uitgebreid en is nu een algemeen investigatiemiddel geworden, waar men zich sinds 1958 niet meer straffeloos kan aan onttrekken (17). Het Hof van Cassatie verwoordt :
"...Que si cette personne refuse de se prêter au prélèvement, il ne peut y être procédé, mais que ce refus constitue une infraction lorsqu'il n'est pas justifié par un motif légitime (18)."

9. Vier verschillende misdrijven moeten momenteel duidelijk onderscheiden worden :

1) *dronkenschap aan het stuur*

Deze is van subjectieve aard, verschillend van individu tot individu (19). Het gaat om de toestand van een persoon die "zich in zodanige mate onder invloed van drank bevindt, dat hij de blijvende controle van zijn daden niet meer heeft, zonder dat hij noodzakelijk

(14bis) B.S., 21 juni 1975.

(15) Art. 4 W. 9 juni 1975, dat art. 34 Wegverkeerswet wijzigt.

(16) Art. 10 W. 9 juni 1975, dat art. 63 Wegverkeerswet wijzigt.

(17) De verplichte bloedproef bestond in sommige landen reeds veel vroeger b.v. Zweden (1934), Zwitserland en West-Duitsland. In Frankrijk werd zij in 1959 ingevoerd, in Tsjecho-slovakije in 1961.

(18) Cass., 6 januari 1964, *Pas.*, 1964, I, 472.

(19) Brussel, 14 januari 1950, *R.W.*, 1959-60, 24.

het bewustzijn ervan verloren heeft (20).'' Het bewijs geschiedt door alle mogelijke elementen (21), en is niet onderworpen aan een specifieke regel: ''elle ne doit notamment pas résulter d'une analyse de sang (22)'' . Gehalte en veroordeling gaan niet noodzakelijk hand in hand (23).

Dit is een formeel delict, vermits de gevaarschepping gesanctioneerd wordt, onafhankelijk van de krenking van een concreet rechtsgoed (24).

2) *alcoholintoxicatie*

Er bestaat een strafbare alcoholgrens, onafhankelijk van het individuele weerstandsvermogen van de bestuurders. De bloedproef is het bewijsmiddel bij uitstek, maar ook hier kan de rechter nog rekening houden met andere factoren als het tijdsverloop tussen het misdrijf en de bloedafname (25).

3) *de weigering van de ademtest*

4) *de weigering, zonder wettige reden, van de bloedproef.*

10. De veroordelingen voor de verschillende misdrijven staan dus onafhankelijk van elkaar. Zo kan veroordeeld worden voor alcoholintoxicatie en vrijgesproken voor dronkenschap (26), veroordeeld worden voor dronkenschap aan het stuur én voor weigering van de bloedproef zonder wettige reden (27), voor alcoholintoxicatie en voor weigering zonder wettige reden (28), en ook de weigering van de ademtest en de weigering, zonder wettige reden, van de bloedproef vloeien niet noodzakelijk voort uit dezelfde delictuele intentie (29). Zij kunnen dus theoretisch ook afzonderlijk bestraft worden.

11. Men is het er dus over eens dat de bloedproef in België nooit manu militari kan doorgevoerd worden, m.a.w. de fysische integriteit wordt absoluut gearandeerd. Er bestaat echter wel degelijk een morele dwang, vermits het spook van de bestraffing de betrokkene voor ogen hangt, en volgens sommigen dus ook omdat de weigering een vermoeden van intoxicatie tot stand brengt (30), of nog omdat zij er de draag-

(20) Cass., 18 januari 1954, *R.D.P.*, 1953-54, 613.

(21) TROUSSE, P., ''La preuve des infractions'', *R.D.P.*, 1958-59, 731-766; VERSELE, S.C., ''La loi du 15 avril 1958'', *R.D.P.*, 1963-64, 793-822.

(22) Cass., 23 april 1951, *Pas.*, 1951, I, 584.

(23) Corr. Nijvel, 14 juni 1955, *Rec. Niv.*, 1955, 159; Gent, 27 juni 1966, *R.W.*, 1966-67, 215.

(24) TOP, F., ''Alcoholmisdrijven aan het stuur en de weigering van bloedproef'' *R.W.*, 1961-62, (669), 674.

(25) Pol. Mol, 23 april 1960, *R.W.*, 1960-61, 347.

(26) Cass., 22 september 1975, *Arr. Cass.*, 1976, I, 100.

(27) Gent, 18 februari 1960, *R.W.*, 1959-60, 1502 (contra: TOP, F., l.c., 691-697).

(28) Corr. Brussel, 1 december 1960, *J.T.*, 1961, 426; Cass., 16 maart 1964, *Pas.*, 1964, I, 763.

(29) Cass., 4 november 1975, *Pas.*, 1976, I, 291.

(30) VANDERVEEREN, J., ''La loi du 15 avril 1958 sur l'ivresse au volant'', *J.T.*, 1959, (105), 106.

wijdte van een bekentenis aan hechten (zie supra). Deze opvatting vindt ook steun in de rechtspraak, die stelt dat hij die na een veroordeling wegens intoxicatie binnen de drie jaren de bloedproef weigert zonder wettige reden, zich in de omstandigheden van herhaling bevindt zoals bepaald in art. 36 Wegverkeerswet (31).

Toch laat de wet daarnaast nog vele vragen rijzen. Wanneer is er sprake van een weigering in de zin van art. 34, 3° Wegenverkeerswet? Moet men vooraf ingelicht worden over zijn recht tot weigeren? Wat is een wettige reden? Wat met de afname bij bewustelozen, doden? Een vette kluijf dus voor rechtspraak en rechtsleer...

§ 1) De toestand vóór de Wet van 15 april 1958.

12. Een bloedproef die afgenomen werd met toestemming van de betrokkene werd legaal geacht (32). De weigering zich eraan te onderwerpen liet niet toe tot dronkenschap te besluiten (33). Vermits zij evenmin bij de wet strafbaar was gesteld, bleef zij dus zonder direct gevolg.

§ 2) De toestand na de Wet van 15 april 1958.

13. De bloedproef is nu onder bepaalde condities wettelijk. Om de geldigheid te beoordelen moet evenwel rekening gehouden worden met de verschillende wetwijzigingen. Voor de Wet van 11 juli 1967 bestond de verplichting enkel voor de vermoede dader of voor het slachtoffer, het was niet voldoende "qu'elle soit impliquée dans l'accident (34)." De bloedproef buiten ongeval blijft mogelijk doch enkel met toestemming van de bestuurder (35). De voorwaarden worden als deel van het strafrecht strikt geïnterpreteerd. Zo had de betrokkene, na de Wet van 11 juli 1967, gezien het feit dat de ademtest negatief was, wettelijk het recht zich aan de bloedproef te onttrekken (36) De Wet van 9 juni 1975 reageert hiertegen trouwens door de afname in dergelijke omstandigheden mogelijk te maken wanneer er kennelijk een alcoholgebruik aanwezig is.

Op te merken valt dat bij een ongeval in het buitenland de geldigheid van de afname niet beoordeeld wordt volgens de Belgische wet, maar wel volgens de wet van de staat waar de proef werd uitgevoerd-in casu de Duitse (37).

(31) Cass., 16 oktober 1973, *Pas.*, 1974, I, 181; Cass., 2 september 1975, *Arr. Cass.*, 1976, I, 10.

(32) Cass., 12 december 1949, *Pas.*, 1950, I, 245.

(33) Corr. Kortrijk, 10 december 1951, *R.W.*, 1952-53, 281.

(34) Cass., 28 februari 1966, *Pas.*, 1966, I, 828.

(35) Cass., 19 december 1966, *Pas.*, 1967, I, 505.

(36) Pol. Stavelot, 25 mei 1970, *J.T.*, 1970, 534.

(37) Cass., 21 mei 1962, *Pas.*, 1962, I, 1066.

14. Wanneer een bevoegd persoon ter plaatse komt, moet deze niet voorafgaand aan de betrokkene de vraag stellen of deze tot het laten nemen van een bloedstaal toestemt (38). Er moet evenmin verwittigd worden dat de weigering strafbaar is (39). De verbalisanten moeten enkel tot de afname inviteren, zij moeten de wet niet commentariëren en dus niet kenbaar maken dat hij kan weigeren (40). Verschillende situaties kunnen zich voordoen.

1° De betrokkene stemt in.

15. De geldigheid kan daarna niet meer betwist worden, ook al bevonden men zich niet in één van de wettelijk bepaalde gevallen, b.v. er waren geen indiciën van dronkenschap (41), of de ademtest was negatief (42). Men kan dus met akkoord van de bestuurder steeds een bloedstaal laten afnemen, ook buiten de in de wet genoemde gevallen, echter voorzover dit dan niet als een verplichting wordt voorgesteld waarvan de niet-naleving strafrechtelijk beteugeld wordt (43).

2° De betrokkene weigert.

16. Dit feit wordt door de opvorderende overheid vastgelegd in een procesverbaal (44). Het delict van weigering is voltrokken zodra deze is uitgesproken. Geen tekst verplicht de verbalisanten verder aan te dringen (45).

De weigering moet uitgesproken worden door de persoon van wie het bloed eventueel zal worden afgenomen, vermits hij het is die strafrechtelijk aansprakelijk is. Zo komt het niet aan de vader toe om te beslissen of zijn twintigjarige zoon zal weigeren of niet (46).

De weigering zal meestal mondeling zijn, maar dit is niet noodzakelijk zo. Zij kan ook blijken uit uitwendige omstandigheden. Zo werd het zich onttrekken aan de proef door te vluchten, na eerst mondeling te hebben toegestemd, beschouwd als een weigering zonder wettige reden (47).

(38) Gent, 18 februari 1960, *R.W.*, 1959-60, 1502.

(39) Cass., 1 april 1963, *Pas.*, 1963, I, 540.

(40) Corr. Tongeren, 13 januari 1965, *R.W.*, 1964-65, 1378, hervormt Pol. Maaseik 10 november 1964, *R.W.*, 1964-65, 889.

(41) (vóór W. 11 1967) Gent, 28 juni 1961, *R.W.*, 1962-63, 158.

(42) (vóór W. 9 juni 1975) Cass., 21 januari 1975, *R.W.*, 1974-75, 2158.

(43) Cass., 21 januari 1975, *R.W.*, 1974-75, 2158.

(44) al. 3 van art. 1 K.B. 10 juni 1959.

(45) Cass., 5 januari 1970, *R.W.*, 1969-70, 1440.

(46) Brussel, 28 juni 1963, *R.G.A.R.*, 1965, nr. 753.

(47) Corr. Aarlen, 23 april 1969, *Jur. Liège*, 1969-70, 68.

Volgens de politierechter van Leuze is de vaststelling van de weigering ondergeschikt aan de voorafgaande opvordering van een geneesheer en aan diens aanwezigheid. Dit wordt gemotiveerd doordat enkel na zijn onderzoek geweten is of de bloedproef niet gecontraïndiceerd is (48). Dit lijkt evenwel een nodeloze complicatie te zijn, wanneer het van meetaf aan pertinent duidelijk is dat de betrokkene zich niet tot de proef wil lenen.

17. Hij die aldus wordt uitgenodigd tot de bloedproef en weigert, is strafbaar, wanneer de weigering niet gebaseerd is op een wettige reden. Dit moet wel uitdrukkelijk worden vastgesteld. Zo verbrak het Hof van Cassatie een arrest dat een veroordeling uitsprak zonder vast te stellen dat geen wettige reden voorhanden was (49).

Wanneer wordt veroordeeld mag de opgelegde boete niet lager zijn dan 100 frank; art. 85 Sw. over de verzachtende omstandigheden is volgens art. 100 Sw. niet toepasselijk op de bijzondere wetten en verordeningen, tenzij deze het uitdrukkelijk voorzien, en dit is hier niet het geval (50). In geval van herhaling mag de boete wegens dezelfde reden niet onder de door art. 36 Wegverkeerswet bepaalde 200 frank dalen (51).

18. **De wettige reden** is een kernvraag in de hele regeling. De aanwezigheid hiervan ontnemt aan de weigering immers haar strafwaardigheid. Nochtans geeft de wet op dit punt geen enkele nadere specificatie. Art. 1 van het K.B. van 10 juni 1959 bepaalt dat de geneesheer verplicht is de afname te doen, tenzij zijn vaststellingen een formele contraïndicatie tegen deze maatregel opleveren, of hij de redenen die de betrokkene inroept, als gegrond erkent.

De door de overheid opgevorderde geneesheer kan dus op straffe van sanctie niet weigeren de proef af te nemen, ook al is hij de persoonlijke geneesheer van de verdachte (52).

Wat nu een wettige reden is, blijft dus duidelijk een feitenkwestie, die in eerste instantie door de geneesheer wordt beoordeeld. Uiteindelijk is het dan de rechter ten gronde die soeverein beslist of de weigering wettig was of niet (53). Dit heeft aanleiding gegeven tot een hele caüistiek.

(48) Pol. Leuze, 28 oktober 1964, *Bull. Ass.*, 1966, 154.

(49) Cass., 23 november 1964, *Pas.*, 1965, I, 287.

(50) Cass., 12 mei 1969, *Arr. Cass.*, 1969, 905.

(51) Cass., 2 september 1975 *Arr. Cass.*, 1976, I, 10; Cass., 29 maart 1977, *Arr. Cass.*, 1977, I, 823; Cass., 19 september 1972, *Pas.*, 1973, I, 66.

(52) Cass., 19 maart 1962, *R.D.P.*, 1963-64, 359, niet gevolgd door Corr. Charleroi, 27 juni 1980, *J.T.*, 1980, 552.

(53) Cass., 21 mei 1962, *Pas.*, 1962, I, 1076; Cass., 30 november 1964, *Pas.*, 1965, I, 314; Corr. Luik, 7 november 1962, *Jur. Liège*, 1962-63, 131.

VANDERVEEREN, J., *l.c.*, 106; VERSELE, s.c., *l.c.*, 799.

19. De politierechter van Duffel meende uit voornoemd art. 1 K.B. 10 juni 1959 te kunnen afleiden dat deze reden van fysische aard moet zijn, en dat zij, vermits de strafwet restrictief moet worden geïnterpreteerd, niet voor analogische toepassing vatbaar is. Een uitwendige reden, steunend op de begeleidende omstandigheden van het ongeval, wordt afgewezen (54).

Dit artikel handelt echter over de weigering van de geneesheer. Niets belet trouwens dat deze andere dan fysische redenen als gegrond erkent. Daarenboven gaat het om een uitvoeringsbesluit dat niet vermag de strekking van een penale wet in te korten ten nadele van de verdachte, evenmin als het principe van de restrictieve interpretatie van de strafwet zich tegen hem mag keren (55). Ook schijnt geen rekening te zijn gehouden met de nochthans duidelijke indicatie die wij in het verslag van de Commissie van Justitie terugvinden: "... Dezen zullen meestal voortvloeien uit de lichamelijke toestand van de persoon, b.v. in geval van bloederziekte, maar de Commissie en de Minister zijn van oordeel dat een wettige reden buiten deze veronderstellingen kan bestaan en vrij door de rechter zal worden beoordeeld (56)."

20. In een vordering tegen een arrest van het Hof van Beroep te Brussel dat oordeelde dat een subjectieve appreciatie onvoldoende is (in casu een attest van de dokter dat elke emotie, of elke lichamelijke schok die emotie kan verwekken, vermeden moest worden), stelde de eiser in cassatie dat de rechter aldus een voorwaarde aan de wet had toegevoegd, nl. de "objectiviteit" van de weigeringsreden, terwijl de wet terzake geen onderscheid maakt. Het Hof van Cassatie besliste op zeer voorzichtige wijze dat de rechter motieven van emotionele orde mag verwerpen, waaraan objectief geen enkel gevaar is verbonden (57). Aldus vermijdt het Hof zich uit te spreken over de vraag of subjectieve motieven in se onvoldoende zijn.

Niet veel later was ook de correctionele rechtbank te Luik van mening dat de weigeringsmotieven op objectieve elementen moeten terugvallen, en dat redenen als een afkeer van pikuren en bloed(ook al aanvaardde de dokter dat deze hem ongesteld konden maken), niet moesten aangenomen worden (58). Zij voegde er evenwel aan toe dat dit des te meer het geval is wanneer iemand zichzelf in de voorwaarden brengt voor een bloedproef door veel te drinken.

21. Aldus werden eveneens als ongegrond beschouwd het feit dat men onwetend is van de wettelijke verplichting om zich aan de proef te

(54) Pol. Duffel, 9 november 1960, *R.W.*, 1960-61, 1057.

(55) Zie TOP, F., *l.c.*, 695.

(56) Parl. St. Senaat, 1957-58, nr. 245, 4.

(57) Cass., 21 mei 1962, *Pas.*, 1962, I, 1076.

(58) Corr. Luik, 7 november 1962, *Jur. Liège*, 1962-63, 131.

onderwerpen (59), en ook de omstandigheid dat de persoonlijke geneesheer niet aanwezig is (deze had trouwens geweigerd zich te verplaatsen) (60). De kennis van de verdachte over zijn "insuffisance cardiaque" werd wel als wettige reden aanvaard (61). Evenmin kan een bestuurder gedwongen worden zich te lenen tot verschillende pogingen van bloedafname (62). Mislukt een eerste poging, dan mag hij zijn verdere medewerking weigeren.

22. Uit een recent Tongers arrest mag men evenmin afleiden dat niet-fysisch redenen hun intrede hebben gedaan. De rechtbank beschouwde de toestand van de verdachte ("bevend van angst", "wenend als een kind") als een psychisch abnormale angst die de bloedproef materieel onmogelijk maakte, *onafhankelijk van zijn wil* (63).

Deze "onmogelijkheid tot afname" is een element waarmee bij dergelijke proeven terdege rekening dient mee gehouden te worden. In Engeland geeft art. 8 van de Road Traffic Act de ambtenaar het recht om bij positieve ademtest een bloedproef te laten afnemen, waarvan de weigering bestraft wordt. Ook hier bestaat echter de "onmogelijkheid" van de proef (63 bis).

23. In de rechtsleer wordt nochtans aangedrongen om zich niet te beperken tot medische overwegingen, en men pleit om ook psychofysiologische contraïndicaties als weigeringsgronden te aanvaarden (64). TOP gaat zelfs zo ver de overbodigheid als wettige grond te erkennen. Dit zou namelijk het geval zijn bij een bekentenis, of nog wanneer het delict op een andere manier bewezen is (b.v. dronkenschap). De weigering is volgens hem niet strafbaar omwille van het weigeren zelf, het verzet tegen een wettig bevel, maar wel omdat aldus belet wordt dat de nodige vaststellingen ter bewijs worden gedaan (65). In de voornoemde gevallen zou dit bezwaar wegvallen. De uiterst strenge bepalingen van art. 34, 3° Wegverkeerswet moeten in zijn opinie mild worden gehanteerd. "Odiasa sunt restringanda..."

Tegenover deze voorkeur voor een bredere kijk op de weigering staat echter de nog steeds stringente rechtspraak, waarschijnlijk geïnspireerd door de vrees voor een golf van zogenaamde wettige weigeringsmotieven.

Interessant is de vraag wat men, o.a. in het kader van art. 6 bis G.W., zou doen met een weigering uit hoofde van een bepaalde godsdienstige overtuiging. Deze kwestie kwam nog niet aan de orde.

(59) Cass., 30 november 1964, *Pas.*, 1965, I, 314.

(60) Cass., 5 oktober 1970, *Pas.*, 1971, I, 94.

(61) Cass., 7 februari 1966, *Pas.*, 1966, I, 734.

(62) Corr. Aarlen, 16 februari 1977, *Jur. Liège*, 1976-77, 211.

(63bis) Zie *Wetherall v. Harrison*, 31 oktober 1975, *Law Reports 2.B. div.*, 1976, 773. De rechter stelde dat het ging om "a hysterical reaction resulting from a fear of the needle", en dat "he had *not refused* to give a specimen of blood".

(64) VERSELE, S.C., *l.c.*, 799.

(65) TOP, F., *l.c.*, 696.

3° Bewusteloosheid van de betrokkene.

24. In dit geval is de wilsuïting dus onmogelijk. De rechtspraak was aanvankelijk van oordeel dat de bloedproef enkel kon gebeuren nadat de toestemming van de verdachte was gegeven. Zij maakte dit op uit de bepalingen van de wet(66), uit het verslag van de Commissie van Justitie (67), of zij stelden dat de betrokkene, ondanks de strafbaarheid ervan, toch het recht van weigering behoudt en dat hij dit recht moet kunnen laten gelden (68). De rechtbank mag niet steunen op een in dergelijke omstandigheden genomen staal.

25. De Hoven van Beroep waren het met deze zienswijze niet eens. De toestemming moet niet vooraf worden gevraagd (69), zoniet zou men nooit tot de proef kunnen overgaan telkens de dronkenschap van de betrokkene het hem onmogelijk maakt om zijn wil te uiten (70). Het Hof te Brussel is voorzichtiger. Het geldig oordelen van de proef op een bewusteloze werd gemotiveerd door het verslag van de geneesheer, dat dit in het bewuste geval geen kwaad kon, en door het feit dat de proef van nut was voor de betrokkene en dus geen schending van de rechten van de verdediging uitmaakte. Pas daarna wordt gezegd dat de voorafgaande goedkeuring niet is vereist (71).

Het Hof van Cassatie beslechtte de vraag in zijn arrest van 6 januari 1964: de bloedproef is niet ondergeschikt aan de toestemming van de persoon op wie zij zou worden uitgeoefend, maar wel aan de afwezigheid van diens weigering. Wanneer hij zijn wil niet kan uiten mag de weigering niet vermoed worden (72). Het bloed mag van de bewusteloze worden afgenomen, maar deze mag naderhand het bewijs leveren dat hij op het ogenblik van de afname een wettige reden tot weigeren had (73). Een duidelijke koers dus...

26. De onenigheid in de lagere rechtbanken was hiermee echter niet voorbij. De redenering werd soms gevolgd (74), maar dissidente rechtspraak bleef bestaan. De politierechtbank te Brussel vraagt zich af waar in dergelijk geval de persoonlijke vrijheid van de verdachte blijft, en wat er gebeurt met zijn keuzevrijheid tussen zich te schikken naar de

(66) Corr. Dinant, 20 februari 1961, *Jur. Liège*, 1960-61, 205; Corr. Charleroi, 4 april 1963, *J.T.*, 1964, 152.

(67) Pol. Brussel, 20 mei 1963, *R.W.*, 1962-63, 2191.

(68) Corr. Hasselt, 9 mei 1961, *Jur. Liège*, 1961-62, 35.

(69) Gent, 18 februari 1960, *R.W.*, 1959-60, 1502; Luik, 12 oktober 1961, *Jur. Liège*, 1961-62, 97.

(70) Luik, 31 mei 1961, *Jur. Liège*, 1961-62, 65.

(71) Brussel, 28 juni 1963, *R.G.A.R.*, 1965, nr. 753.

(72) Dit wordt kort daarop expliciet bevestigd door Cass., 11 februari 1964, *Pas.*, 1964, I, 621.

(73) Cass., 6 januari 1964, *Pas.*, 1964, I, 472.

(74) Corr. Veurne, 22 december 1964, *R.W.*, 1964-65, 1563.

strafwet en het vrijwillig oplopen van een straf ingeval van weigering (75). De wet reserveert hem inderdaad de keuze op het ogenblik van de afname, en het heeft geen belang of hij a posteriori een wettige reden heeft (76). Zij achtten de bloedproef op een bewusteloze dus onwettig. Het Hof van Cassatie bleef echter op zijn standpunt (77). Te Marche-en-Famenne stelde men verder dat in principe de betrokkene bewust moet zijn, maar daarbij werd de o.i. zeer terechte distinctie gemaakt dat de onbewustheid niet de dronkenschap als oorzaak mocht hebben. De afname zou dus enkel ongeldig zijn bij bewusteloosheid ten gevolge van kwetsuren, toegediende geneesmiddelen, of een (sub)comateuze toestand, en niet wanneer men b.v. in een zo diepe slaap is dat men zelfs de prik van de naald niet voelt (78). Ook deze opvatting vond echter geen genade in de ogen van onze hoogste gerechtelijke instantie. De uitspraak van de rechtbank van Marche wordt gecasseerd en de vroegere stellingname wordt zonder enige nuance herhaald (79).

27. Het Hof schijnt aldus zijn rechtspraak definitief te hebben gevestigd (80), en ook de andere rechtbanken volgen (81). De bloedproef op een bewusteloze is geldig, ongeacht de oorzaak van de onbewustheid. De betrokkene blijft evenwel gerechtigd achteraf het bewijs te leveren dat hij, indien hij had gekund, wettig had kunnen weigeren. Indien hij hierin slaagt, is de rechter verplicht de analyse van het afgenomen bloed te verwijderen uit de elementen waarop hij zijn overtuiging kan doen steunen. Zo kon iemand achteraf een attest van de dokter en apotheker voorleggen waaruit bleek dat hij op het ogenblik van de afname een geneesmiddel nam dat een remmende werking heeft op de excretie van bepaalde stoffen in het bloed, en dat hij zich op die gronden zou hebben verzet. De bewijswaarde van de proef werd a posteriori vernietigd (82). Het is echter niet voldoende zich te beroepen op de onmogelijkheid zijn weigering uit te drukken. Op deze manier wordt geen wettige weigeringsgrond aangehaald (83).

28. Achter deze regeling kunnen wel vraagtekens geplaatst worden. Het is goed en wel achteraf met een doktersattest te kunnen komen aanzetten, maar op deze manier kunnen bepaalde gevaren die op het

(75) Pol. Brussel, 5 maart 1964, *R.G.A.R.*, 1964, nr. 7274.

(76) Corr. Marche-en-Famenne, 26 juni 1964, *Jur. Liège*, 1964-65, 14.

(77) Cass., 8 juni 1964, *Pas.*, 1964, I, 1075.

(78) Antwerpen, 18 maart 1976, *R.W.*, 1975-76, 2372, noot VANDEPLAS, A.

(79) Cass., 5 april 1965, *Pas*, 1965, I, 836.

(80) Nadien nog herhaald in Cass., 10 december 1968, *R.W.*, 1969-70, 39; Cass., 24 juni 1968, *Arr. Cass.*, 1968, I, 1301.

(81) Antwerpen, 18 maart 1976, *R.W.*, 1975-76, 2372, Noot VANDEPLAS, A.; Corr. Aarlen, 23 oktober 1965, *Jur. Liège*, 1965-66, 68; Corr. Doornik, 26 juni 1969, *Bull. Ass.*, 1972, 835, bevestigt Pol. Leuze, 10 oktober 1968, *Bull. Ass.* 1972, 832.

(82) Cass., 10 december 1968, *R.W.*, 1969-70, 39.

(83) Cass., 24 juni 1968, *Arr. Cass.*, 1968, I, 1301.

ogenblik van de afname bestaan, over het hoofd worden gezien. Bepaalde ziekten, b.v. hemofilie, zijn niet direct uitwendig waarneembaar. Daarnaast, en dit is niet uitzonderlijk, bestaan er een aantal geneesmiddelen die een toestand scheppen die qua gevolgen kan overeenkomen met bepaalde bloedziekten, zoals sommige anticoagulantia. Een bloedproef vraagt in dergelijke omstandigheden zeker voorzorgen, en om dit eventueel gevaar optimaal te vermijden lijkt een proef op een bewusteloze niet zomaar toe te laten. Een remedie hiertegen zou nog kunnen gevonden worden in de verplichting om steeds een "medische kaart" bij zich te hebben, die dan door de opgevorderde geneesheer kan worden geconsulteerd. Dit is echter een wens die ver van de praktijk afstaat.

29. Er zijn echter ook juridische bezwaren. De redenering van het Hof van Cassatie is zwak gemotiveerd. Het beroep op de "afwezigheid van weigering" vindt in geen enkele tekst steun, en het is zeker zo dat de wet de bestuurder de keuze toekent tussen het zich onderwerpen en gestraft worden. Het zich tevreden stellen met een gebrek aan verzet komt dan vreemd over, vermits die keuze waarvoor de wettelijke regeling werd opgesteld, aldus wegvalt. Het enige argument pro schijnt te zijn dat de vaststelling van het precieze alcoholgehalte anders onmogelijk wordt. Een billijke oplossing lijkt te zijn de proef alleen toe te laten wanneer de bewusteloosheid te wijten is aan dronkenschap (zie *Corr. Marche-en-Famenne*, voetnoot 76).

Dit kan trouwens gekaderd worden in art. 63, 1, 2° Wegverkeerswet (84).

30. Tenslotte komt ook de regeling van het bewijs a posteriori erg artificieel over. Enerzijds bestaat het strafbare alcoholgehalte en anderzijds de strafbare weigering. Deze is pas echt een weigering wanneer zij geschiedt op het ogenblik van de afname, en het bewijs naderhand heeft geen zin meer. Met bloedalcoholgehalte staat dan vast, strafbaar of niet en een gegronde reden die zou kunnen ingeroepen zijn verandert daar niets meer aan. Er is dus een zekere verwarring in de begrippen opgetreden. Over de geldigheid van de proef moet beslist worden op het ogenblik van de afname, en een wettelijke regeling op dit punt dringt zich dus op.

31. *Het Amerikaanse bloedproefarrest* (85).

Het is interessant na te gaan hoe men in Amerika op een heel andere manier, zonder te kunnen terugvallen op wetteksten, via de precedenteren leer tot dezelfde oplossing komt.

Het bewijs door bloedproef op een bewusteloze werd constitutioneel toelaatbaar geacht. Deze beslissing was nochtans een vreemde eend in de bijt ten tijde van de liberale grondrechtenjurisprudentie anno 1957.

(84) "De...magistraten...moeten verplichten... 2°: ingeval de ademtest niet kan worden verricht en betrokkene tekens van dronkenschap of alcoholintoxicatie vertoont."

(85) *Breithaupt v. Abram*, Supreme Court U.S., 352 U.S. 432 (1957), besproken door POLAK, J., *Het Amerikaans bloedproefarrest*, *N.J.*, 1958, 353.

In 1936 werd de afgedwongen bekentenis tegen het 14e amendement-de due process clause-geacht, wanneer de dwang inging tegen de "sense of justice" (86). Ook de ondervraging door staatspsychologen werd aldus niet aanvaard (87). In 1952 wordt de onvrijwillige maaguitpompning verboden als eveneens in strijd met due process (88), en hierop wordt in het bloedproefarrest een beroep gedaan.

Breithaupt botste met zijn vrachtauto op een personenwagen waarvan de drie inzittenden werden gedood. Hijzelf wordt bewusteloos naar het ziekenhuis gevoerd en er wordt bloed afgenomen. Hij rook naar alcohol en in zijn cabine wordt een lege fles whisky gevonden. Na veroordeling wegens "involuntary manslaughter" komt hij via een "writ of certiorari" bij de Supreme Court. Zijn beroep op het maagpomp-arrest wordt echter op de volgende gronden afgewezen: 1) het gedrag van de onderzoekers was noch brutaal noch aanstootgevend; 2) hoewel hij niet toestemde, heeft hij niet uitdrukkelijk geweigerd (!); 3) de bloedproef is t.o.v. de maagpomp een minieme ingreep, en er is steeds een medicus aanwezig; 4) de bloedproef is een dagelijkse zaak, en zij gaat dus niet in tegen het rechtsgevoel; 5) de proef heeft een afschrikwekkende werking tegen dronkenschap aan het stuur.

Het recht van het individu moet dus wijken voor het maatschappelijk belang. Mr. Justice CLARK in zijn opinion of the court: "As against the right of the individual that his person be held inviolable, even against so slight an intrusion as is involved in applying a blood test of the kind to which millions of Americans submit as a matter of course nearly every day, must be set the interests of society in the scientific determination of intoxication, one of the great causes of mortal hazards on the road..."

Er waren echter ook "dissenting opinions", die de verkeersveiligheid niet boven alles stelden en die meer oog hadden voor de grondrechtelijke kant van de zaak. Als "law enforcement" hoger komt te staan dan de aanranding van het lichaam van een bewusteloze, is het volgens hen gedaan met "due process". Rechter WARREN: "...Law-enforcement officers in their efforts to obtain evidence from persons suspected from crime must stop short of bruising the body, breaking skin, puncturing tissue or extracting body fluids, whether they contemplate doing it by force or by stealth." DOUGLAS en BLACK stellen het nog scherper: "..., it is repulsive to me for the police to insert needles into an unconscious person in order to get the evidence necessary to convict him, whether they find the person unconscious, give him a pill which puts him to sleep, or use force to subdue him...In each, his body is invaded and assaulted by the police who are supposed to be the citizen's protector!"

(86) Brown v. Mississippi, Supreme Court U.S., 347 U.S. 556.

(88) Rochin v. California, Supreme Court U.S., 342 U.S. 165.

4° De betrokkene is overleden.

32. In dat geval kan een bloedproef "post mortem" gebeuren. Als er geen hartsflag meer is kan de reglementaire venule, vereist door art. 3 K.B. 10 juni 1959 voor het toepassen van een bloedproef niet aangewend worden. Er wordt dan een rechtstreekse hartpunctie verricht. De opgevorderde geneesheer is verplicht deze proef op een lijk uit te voeren omdat geen contraïndicaties noch gegronde redenen kunnen ingeroepen worden. Hij mag echter wel weigeren omdat hij geen goede naald heeft om de hartpunctie ad hoc uit te voeren (89). De bepalingen op de gecoördineerde wetten op het wegverkeer i.v.m. bloedanalyse gelden enkel voor levenden (90). De bewijswaarde van de rechtstreekse hartpunctie kan in de gegeven omstandigheden niet aangevochten worden (91).

HOOFDSTUK III.

DE VERPLICHTE BLOEDPROEF EN HET EUROPEES VERDRAG VAN DE RECHTEN VAN DE MENS

33. Bepaalde artikelen van het Verdrag doen inderdaad vragen rijzen over de toelaatbaarheid van de verplichte bloedproef. Zal men over art. 3 (onmenselijke en vernederende behandelingen) tegenwoordig wel gemakkelijk heenstappen, dan heeft art. 5 (cfr. art. 7 van de grondwet) het toch over de persoonlijke vrijheid, en art. 6 over de eerlijke behandeling van een zaak.

Van de Straatsburgse organen zelf is geen uitspraak bekend over de rechtsgeldigheid van de proef. Uit andere jurisprudentie valt echter af te leiden dat Commissie en Hof haar in het algemeen *niet strijdig* zullen achten met de in het Verdrag gegarandeerde rechten. Zij zullen hierbij het ervaringsgegeven dat de bloedproef nu zowat in alle Europese landen verplicht is, in aanmerking nemen, evenals het feit dat de proef eerst dan verplicht is wanneer zekere indiciën wijzen op de aanwezigheid van alcohol (92).

34. In de Belgische rechtspraak kwam de compatibiliteit van de regeling met het Verdrag tot nog toe evenmin ter sprake. In andere landen echter wel. Zó besliste het Hof van Luxemburg dat noch de letter, noch de geest van dit Verdrag zich verzetten tegen een bloedafneming

(89) Corr. Tongeren, 17 september 1963, *Pas.*, 1964, III, 69.

(90) Rb Nijvel (kortgeding), 16 juli 1975, *R.G.A.R.*, 1977, nr. 9718.

(91) Rb. Tongeren, 23 september 1966, *R.W.*, 1966-67, 1190.

(92) zie MYJER, E., *Van duimschroef naar bloedproef*, Deventer, 1978.

ter bepaling van het alcoholgehalte bij autovoerders die betrokken zijn in een verkeersongeval (93).

35. In Nederland kwam de vraag aan de orde of art. 33a van de Wegenverkeerswet, dat de proef verplicht stelt, niet strijdig is met art. 6 lid 2 van het Verdrag. De Hoge Raad achtte dit vrijwel zonder motivering, *niet* het geval: "...bedoelde verplichtingen niet van die aard zijn, dat de regeling van die bepaling zou moeten worden gezegd te berusten op een door art. 6 lid 2 van het Verdrag verboden veronderstelling van schuld... (94)" Uit de conclusies van Adv. Gen. KIST bij een vroeger arrest blijkt wel dat men met dit artikel enige moeite had: volgens hem is van een wezenlijke schending slechts sprake bij een ongerechtvaardigde inbreuk op dit artikel en op de daaruit af te leiden "nemo tenetur"-regel (zie verder), en hier is een rechtvaardiging te vinden in het zwaarwegende belang van de verkeersveiligheid. Daarbij is de proef dan nog omringd met diverse waarborgen die beschermen tegen een arbitraire oplegging (95).

HOOFDSTUK IV.

VERPLICHTE BLOEDPROEF IN "NEMO TENETUR SE IPSUM PRODERE CONTRA SE"

36. Deze regel is van procesrechtelijke aard. In België kwam deze kwestie in de rechtsleer slechts zeer sporadisch te berde. Bepaalde auteurs merken op dat door de verplichte bloedproef met deze regel gebroken wordt (96), maar hun opwerpingen vinden geen weerklank in de rechtspraak, waar deze vraag (nog) niet aan bod kwam. In Nederland werd deze aangelegenheid echter een hevig twistpunt.

37. In 1951 achtte de Hoge Raad de bloedproef, afgenomen nadat iemand, die daarover vermag te beschikken, vrijelijk daartoe zijn instemming had verleend, geldig (97). De Raad oordeelt vooralsnog niet wat er gebeurt wanneer de proef zonder toestemming is afgenomen. Adv. Gen. VAN ASCH VAN WIJCK beschouwt in zijn conclusies ook dat als geldig. Hij kadert dit in art. 56 Sv. (het onderzoek aan het lichaam), en voegt er wel de beperking aan toe dat alles moet gebeuren binnen de perken van wat volgens de heersende opvattingen zedelijk toelaatbaar is. POMPE wijst in zijn noot deze opvatting echter op

(93) Hof Luxemburg, 5 mei 1975, *Pas. Lux.*, 1975, 182.

(94) Hoge Raad, 15 februari 1977, *N.J.*, 1977, 1797, noot G.E.M.

(95) Concl. Adv. Gen. KIST bij Hoge Raad, 19 oktober 1976, *N.J.*, 1977, 66, noot VAN VEEN, Th. W.

(96) VERSELE, S.C., *l.c.*, 798; TOP, F., *l.c.*, 690; Volksvertegenwoordiger HERMANS in *Parl. Hand. Kamer*, 1957-58, 20 februari 1958, 381.

(97) Hoge Raad, 5 juni 1951, *N.J.*, 1951, 961, noot W.P.

grond van de nemo tenetur-regel van de hand. In 1962 besliste de Raad inderdaad tot de onrechtmatigheid van de zonder toestemming afgenomen proef. Art. 56 Sv. dient strikt te worden geïnterpreteerd. Zolang geen verplichting tot ondergaan in de wet is vastgelegd kan de proef enkel na toestemming. Zoniet gaat men in tegen de waarborgen aan de verdachte toegekend en tast men zijn lichamelijke integriteit aan (98). De Raad verwierp aldus de vordering tot cassatie in het belang der wet, ingesteld door Proc. Gen. LANGEMEIJER, die dit, eveneens voor zover niet in strijd met de zedelijke opvattingen, toelaatbaar achtte.

38. De verplichte bloedproef wordt uiteindelijk ingevoerd door art. 33a van de Wegenverkeerswet. Ten tijde van het ontwerp rees hiertegen heftige kritiek, o.a. van VAN VEEN, die elke medewerking aan het "delven van zijn eigen graf" uitsluit. Het verbod van zelfincriminatie acht deze auteur zo hoog, dat hij zelfs fysieke dwang, hoewel het hem tegen de borst stuit, minder onaantrekkelijk vindt dan het doorbreken van de kwestieuze regel (99).

Het arrest van 19 oktober 1976 gaat op de vraag niet in, omdat reeds wegens een andere reden gecasseerd werd, maar volgens Adv. Gen. KIST prevaleert dus in dit geval de verkeersveiligheid boven het nemo teneturprincipe (100). VAN VEEN stelt in zijn noot dat de Hoge Raad deze kwestie waarschijnlijk wel besproken zou hebben, indien zij het middel gegrond had bevonden. Toch nog onzekerheid dus... In een merkwaardig arrest van 15 februari 1977 veegt de Raad echter alle twijfels weg. Zij zegt weliswaar dat de verdachte inderdaad verplicht wordt eventueel tegen zichzelf te bewijzen, maar voegt daar onmiddellijk aan toe dat het de wetgever volledig vrij stond aldus te bepalen, omdat in het Nederlandse recht "... niet is verankerd een onvoorwaardelijk recht of beginsel dat een verdachte op generlei wijze kan worden verplicht tot het verlenen van medewerking tot het verkrijgen van voor hem mogelijk bezwaard bewijsmateriaal (101)."

Men kan over dergelijke materies twisten, maar het is duidelijk dat op meta-juridisch vlak een belangenafweging heeft plaatsgevonden. Privacy is een rechtsgoed dat vroeger minder in aanzien stond, maar nu is het een zeer hoge waarde in onze samenleving geworden. Volgens MINKENHOFF kan deze dan op zijn beurt overtroffen worden door de volksgezondheid, die maakt dat de burger zich bepaalde dingen nu eenmaal moet laten welgevalen (102).

(98) Hoge Raad, 26 juni 1962, *N.J.*, 1962, 1300, noot W.P.

(99) VAN VEEN, Th. W., "Art. 33a Wegenverkeerswet en het meewerken van verdachte", *N.J.*, 1969, 1105.

(100) Hoge Raad, 19 oktober 1976, *N.J.*, 1977, 66, noot VAN VEEN, Th. W.

(101) Hoge Raad, 15 februari 1977, *N.J.*, 1977, 1797, noot G.E.M.

(102) MINKENHOFF, A., "De Nederlandse Strafvordering", Alphen aan de Rijn, 198.

BESLUIT

39. De bloedproef werd ingevoerd om het bloedbad op onze wegen tegen te gaan. Voor dit objectief moesten bepaalde rechten wijken. De proef heeft nu net zijn intrede gedaan op een ogenblik dat men zeer veel belang hechtte aan problemen als de fysische integriteit, de waardigheid van de menselijke persoon, en de eerbied voor elk individu. Het protest dat aanvankelijk tegen de verplichte bloedproef bestond, is dan ook wat geluwd. Toch blijft een dergelijke verplichting een aangevochten kwestie. Het gaat inderdaad om een uiterst kleine ingreep, maar men kan zich afvragen of de schending van de menselijke persoon een probleem van graad is. Niettemin moet onder ogen gezien worden dat hogere waarden als leven en veiligheid in het verkeer deze eventuele aantasting ruimschoots rechtvaardigen. Dit moet dan wel op een eerlijke manier gebeuren, en daarom is er nood aan precieze wet teksten i.v.m. bepaalde hiervoor aangehaalde punten.

Sommigen zien een oplossing in het gebruik van via microprocessor-technieken geperfectioneerde ademtesten (103). De ademtest maakte ook zijn doorbraak op de 8e Internationale Conferentie over Alcohol, Drugs, en Verkeersveiligheid van 1980 te Stockholm. Er is dus evolutie maar de research is tot op heden op dit vlak onvoldoende. De vraag rijst trouwens of men dan niet al zijn bezwaren zal richten op de ademproef, die tot nog toe veilig in de schaduw van de bloedproef is gebleven.

(103) FROENTJES, W., "Bloedproef of ademproef", *N.J.*, 1981, 454-459.